

A modern cégkártyák szedése.

őleső haladást konstatálhatunk ma már a modern irány kere-
tében a mesterszedés minden terén, s így egyebek közt a
cégkártyák szedése dolgában is. S ez nem csoda, mert hiszen
az ilyen nyomtatványok szedése köztudomásúlag hálás munka,
különösen azért, mert rendszerint jobb papírost adnak hozzá,
a nyomtatására pedig meglehetősen gondot fordítanak, s így a
szedő kevésbé van kitéve annak a kellemetlen eshetőségnek,
hogy a papíros silánysága vagy a nyomtatás gyarló volta
következtében fáradozása kárba vessz.

És mégis: ha figyelemmel kísérjük szaktársaink ebbeli
munkálkodását, s kis gyűjteményt állítva össze a modern
cégkártyákból, ezt hébe-korban átlapozzuk: a kereskedelem
számára készült legtöbb cégkártyán a hibák meg hiányosságok egész
özönét — az egyikben ezt, a másikon amazt — találjuk meg, ami bizony
mind egyesegyedül csak a szedőjük rovására írható. Hibás sorelhelyezés,
a szövegnek a keret által való agyonnyomatása, az egész nyomtatvány
nyugtalan, zavart, stílus nélküli volta: ezek azok a hibák, amelyeket
tapasztalásom szerint a szedő leghamarább elkövet, jóllehet egész könnyű
szerrel elkerülhetné valamennyit, ha egy kissé többet és alaposabban
foglalkozna a rendszeres vázlatkészítéssel, illetőleg ha szedése előtt
sohasem mulasztaná el ennek a már kitünően bevált technikai fogásnak az
alkalmazását.

Példából tanul az ember legtöbbet, s ezért taláломra kiválasztva
három kiválóbb gonddal készült cégkártyát a gyűjteményemből, a követ-
kező oldalon fotocinkográfiai kicsinyítésben bemutatom őket szaktár-
sáimnak, megmagyarázva rajtuk egyszersmind azokat a legjobban fel-
ötlő hibákat is, amelyeket a XX. század akcicenszsedőjének nem lett
volna szabad elkövetnie.

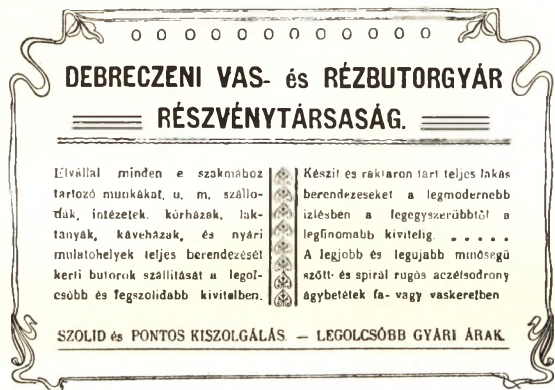
Az 1. példabeli nyomtatvány díszítése, de sőt az egész kerete is
szerfölött nyugtalan és hibás alkalmazású. Valami kétcicerós sarok-
darabkával — tompafinom vonalpárral összeköttetésben — mindenesetre
tetszetősebb képet kapott volna e cégkártya. A fölül levő két fősört semmi-

esetre se lett volna szabad az ósdi, ma már jóformán csak újsághirdetésekben használt „kőírás“ nevű groteszkből szedni; más, modern jellegű sorok kellett volna ide, s ennek következményeképp stílus dolgában az egész további szövegnek is igazodnia kellett volna a két fősorhoz. A közbülső szöveget hasábokra osztó dísz elég szerencsétlen kompozíció, s a szedő okosabban teszi, ha egészen elhagyja. Az eredeti cégkártya

különbösen is két színben nyomtatódott, s a figyelmes szemlélő nyomtatás dolgában is bőven talál rajta kifogásolni valót.

Meglehetősen komplikált szedést mutat a 2. példánk. Fáradtságos munka, pontosan van összeállítva, modern dísszel és vonalkíséréssel, de mindössze két színben nyomtatva.

Sajna, ez az eléggé költséges nyomtatvány is vajmi rosszul sikerült. Az ornamentum-részletek és tömött lénia-díszek soká-

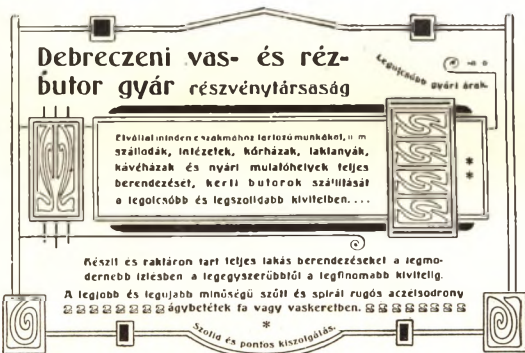

1. példa.

sága agyonnyomja az egész szöveget. A hajlított sorok hatása távolról sem olyan jó, mint a szedője gondolta, s különben is modern munkában nincs a hajlításnak helye. Sokkalta jobb és célravezetőbb lett volna az egész cégkártya, ha szedője nagyobb és erőteljesebb betűfajta választ a

fősorokhoz, a keretnek pedig egyszerűsíti, amennyire csak lehet. A szépség legfőbb kriteriuma az egyszerűség.

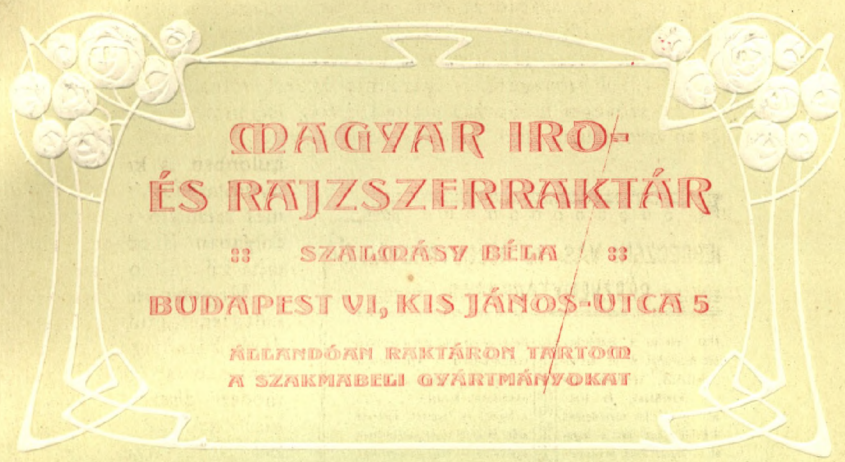
Érdekes a 3. példánkon bemutatott cégkártya is. A keretnek, dísznek túlságosan bő alkalmazása megvan itt is. Az oszlopszerű két nehéz oldaldísz lehetetlenné teszi a szöveg érvényesülését; e díszeknek és a beléjük iktatott két kaszettának ugyan bőven jutott helye, de annál mostohábbán járt a szegény szöveg. A felső gyenge keret

2. példa.

és az alsó vaskos záródísz sehogy sincs összhangban az oldal-konceptióval, ami ugyancsak a nyomtatvány szépségének hátrányára van.

A gyenge fősora különben ebben az esetben a cég neve, nem pedig az a szó, hogy: „Budapesten“. A gyárnak meg irodának helyét jelölő soroknál fölösleges a bajusz; egyszerűen ugyanabból a betűfajtából kellett volna szedni a keskenybetűs szavakat is. Nem kevesebb mint ötféle betűfajta láthatunk ez idétlen cégkártyán, ami pedig modern nyomtatványon a legszigorúbban tiltott dolog. Kellő csoportosítással egy betűfajtából is meg lehetett volna szedni az egészet.

MAGYAR IRO-
ÉS RAJZSZERRAKTÁR

∴ SZALCZÁSY BÉLA ∴

BUDAPEST VI, KIS JÁNOS-UTCA 5

ÁLLANDÓAN RAKTÁRON TARTOM
A SZAKMABELI GYÁRTMÁNYOKAT

GIZELLATELEPI
FANEMŰGYÁR

KÉSZÍT MINDEN-
FÉLE ÍRÓSZERT

MÉRNÖKI ÉS MŰ-
SZAKI CIKKEKET

DISZES MINŐSÉGŰ DOBOZOK

GYÁRTMÁNYAINK ELSŐRENDŰEK
HÉZAGPÓTLÓ HAZAI VÁLLALAT

CSIZMADIA SÁNDOR MŰVEI

	K
Hajnalban (verses kötet), ára fűzve . . .	2.—
Munkásemberek (elbeszélések), fűzve . .	1.50
Fogházi levelek (versek), 2 kor. helyett	1.20
Proletárok verses könyve	—30

KAPHATÓK A
NÉPSZAVA KÖNYVKERESKEDÉSSEN
BUDAPEST VII, NYÁR-UTCA 1

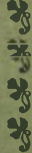
Melléklet Novák Alajos „A szakrajz” című cikkéhez.

Nyomatott a Világosság könyvnyomdában, Sas és Bauer budapesti gyári raktárának (VI, Teréz-körút 36. szám) finom „Secessio H” jelzésű borítékpapírosárára. Kapható 52/72 cm. nagyságban, ára 1000 ívenként 40 korons.

A Népszava könyvkereskedésében Budapest VII,
Nyár-utca 1. szám alatt leszállított árban kapható

SHERLOCK HOLMES KALANDJAI

Rendkívül érdekes detektív-regény 10 kötetben,
ára 5 korona helyett 4 korona 50 fillér

Melléklet Novák Alajos „A szakrajz” című cikkéhez.

Nyomatott a Világosság könyvnyomdájában, See és Bauer budapesti gyári raktárának (VI, Teréz-körút 36) finom „Secessio O” jelzésű borítékpapíroára. Kapható 62/72 om. nagyságban
ára 1000 fvenként 40 korona.

Melléklet Novák Alajos „A szakrajz” című cikkéhez.

Melléklet Novák Alajos „A szakrajz” című cikkéhez.

Nyomatott a Világosság könyvnyomdájában, Saa és Bauer budapesti gyári raktárának (VI, Teréz-körút 36. sz.) műnyomó „KD 1400 chamois” jelzésű papirosára. Kapható 63/95 cm. nagyságban, ára 1000 ívenként 120 korona.

A hasonló meg egyéb hibákban leledző, unikum számba menő cégkártyák egész tömegét mutathatnám itt be, de ez talán fölösleges, s szaktársaim az előző oldalon látható drasztikus példákból is körülbelül biztos képet alkothatnak maguknak arról: minő logikátlanságokat meg technikai baklövéseket szoktak az akcicens-szedésben kevésbé jártas nyomdászok a leggyakrabban elkövetni.

De most fölmerül ám egy igen fontos kérdés: mi az oka annak, hogy az ilyes baklövések oly megdöbbentő gyakorisággal tűnedeznek föl, meg pedig nem csupán a vidéki kisebb nyomdák termékei közt, hanem sokszor a budapesti műintézetek nyomtatványain is? Ha e fontos kérdésre kellő feleletet tudunk adni, körülbelül megadtuk már vele a segítségnek, illetőleg a jövőre való preventív eljárásnak a receptjét is.

A hibának a szedő munkálkodási rendszerében kell lennie. Mert hiszen ha szedése előtt vázlatot csinált s ezt alaposan áttanulmányozta a szedő: lehetetlen, hogy a formáknak meg miegymásnak a csúnya voltát már a vázlaton is észre ne vette légyen. Ha pedig észre vette: akkor meg már az az érthetetlen, hogy miért nem javította ki.

A legvalószínűbb az az eset, hogy a szedő munkája megkezdése előtt egyáltalában nem csinált vázlatot, hanem egyszerűen csak úgy vaktában fogott neki a szedéshez.

A következőkben egy kis útbaigazítást adok szaktársaimnak arra nézve: hogyan dolgozhatnak legegyszerűbben s legraktikusabban s mikép kerülhetik el az afféle meglepetéseket, hogy a szépnek tervezett munka a nyomtatás után a technikai hibáktól hemzsegoék ne bizonyuljon.

A szedésre váró cégkártyához — hogy pusztán sorokból áll-e ez vagy keretbe is van: teljességgel mindegy — mindenek előtt egyszerű vázlatot kell készítenünk. A szöveg sorait egyszerűen rovátkos vonalakkal jelöljük az ily vázlaton, mert hiszen az egészek csak az a célja, hogy a jövődöbeli elrendezésről, margóról stb. egy kis áttekintést adjon. Az ilyenformán készült vázlatot aztán magunk elé téve, alaposan meggondoljuk: hogy a rajta jelzett díszítő darabok fölhasználása és elhelyezése eléggé kifogástalan-e; nincsenek-e köztük olyan nagyobb, illetőleg nehezebb darabok, amelyek a szöveget esetleg kelleetlenül befolyásolhatnak; s különösen, hogy a szöveg csinos csoportosítás mellett kellően érvényesülhet-e? Ha aztán úgy találjuk, hogy a vázlat egyik-másik részlete nem egészen kifogástalan vagy az eddig absolute megdönthetetlen technikai szabályok valamelyikével éppenséggel egyes ellentmondásban leledzik (mint pl. az itt és a 116. oldalon látható kicsinyített példának is mindegyike): mindaddig javítgatnunk kell a vázlaton, amíg abból a jól meghánytvetett s izlésünknek, fölfogásunknak és mindenek fölött a célnak tökéletesen meg nem felelő szedéstervezet ki nem bontakozik.

Ez a punctum saliens a dolognak: okvetlenül szükséges, hogy a szedő vázlatot csináljon s e vázlatát a szedés megkezdése előtt alaposan áttanulmányozza, illetőleg azt elfogulatlanul megbírálja s a benne itt-ott

3. példa.

észlelt hibákat megjavítsa. Ennek elmulasztása esetében csak véletlenség számba megy a tökéletes munka.

Minden nyomtatványra nézve áll ez a dolog, de különösen fontos a cégkártyáknál, amelyeknek — mint tudjuk — legfőképpen az illető cégnek a vásárló közönség előtt való beajánlása volna a céljuk. Már pedig természetes, hogy mentől csinosabb, mentől kifogástalanabb a cégkártya, annál jobb hatást tesz a közönségre s már csak e jó hatás révén is: annál jobban mozdítja elő a cég érdekét. Silány papírra nyomtatott, izléstelen szedésű és rossz nyomtatású cégkártyák használatának pedig igazán nincs már manapság értelme, mert hiszen a nagy közönségnek is van valamelyes ízlése s akármicsoda rongy nyomtatványt mégsem lehet a márkába nyomni.

A cégkártyákat ezért — mint bevezető soraimban már említettem is — különösebb gonddal, jobb fajta papírosra, esetleg két, három, sőt több színben is nyomtatják. S bizony, ha már ekkora költségeskedéssel jár az előállításuk, talán természetes az az óhajtásom, hogy minden tekintetben — tehát szedés és az egész kompozíció tekintetében is — kifogástalanok legyenek.

Hogy különben a cégkártyák modern előállítása nem boszorkányság, azt a cikkemhez mellékelte két táblán igyekszem egyszerű szedésmintákkal olvasóimnak bebizonyítani.

Spitz Adolf.

